

სახალხო ფურცელი

სუკათიანი ჟამთიან

გაზეთის № 163

დაგასტვის № 29

კვირა, 14 დეკემბერი 1914 წ.

პრა. მიხეილ ქავთარაძე
ტყვედ წაიყვანეს გერმანელებმა

მამა და შვილიაი ქავთარაძენი
პოლპოლკოვ. კონსტანტინე ქავთარაძე
(დაპირილია)

პოდ. ალექსანდრე ქავთარაძე
დაპირილია

დარღვეული მონასტერი

დარღვეულია ეს მონასტერი და სამუდამოდ გაუქმებული; ღონილ აღბეჭდია მას შესაფერი სამსოფლიო ტანჯვა და წყლული. ერთ დროს დიდებით განთქმულთა ბედი მის ჩამონგრეულ კედლებზე არის, სადაც სიკვდილის წინამორბედი ხაესი ღალაბით საფლავს დახარის. დარღვეულია და ეს ძლიერდ რილასთვის იდგეს (კაჭევიძის შუა, თუკი სოფელმა იგი ხანგრძლივად ვერ შეიწყარა, ვერ შეიგუა? ახ ძვირფუროდ ეხლა ვილაა მის წინ მუხლმოყრით ლოცვად გზებულნი? — ეხლა ის მხოლოდ ნანგრევებია და საუკუნოდ მიტოვებული.

პორუკ. სიმონ ოსიძე
(დაპირილია)

პოდ. ელშარა გულისაშვილი
(დაპირილია)

დარღვეულია მონასტერი მთლად და თვითონ მე ვარ ეს მონასტერი! ცხოვრებისაგან გარიყულს ობლად, სულთ მადღეს ფიქრთა ხაესი და შტეკრი. აღარც თამარი, აღარც ქეთევან და აღარც ნინო-წმინდა ასულნი! გაუღვიძაროს ძლიერა სთვლენ მთოსაღვთის მხარეს წასულნი. გულს ღიბი აღარ ვაღმეწიდემა, ეხლად დაბელო უკედავი გლოვა: — განჭრა ჩემი დრო, ჩემი დიდება და აღარც მოვა... და აღარც მოვა!..

ი. მქედლიშვილი.

თავსართავები

ფიქრი ძმათ დავიწანი ჩაუბნივე გული ღვლა ცრებლი მძივად შემოვავლე კუსუბებზე ზოგერცხლილად... ზედ ვარდები ამოვარგე დახვეწილი სულის სიმით ელვარება დაუფარე განთიადის სხივთა წყნით... მცერდიდგანა ამოვიერ ჩიხტსა თავზე დისადგმელი, კინძისთავად დავაბოლე შინეი სულის სევდა მწველი...

შუბლის კანი შვილებზე მეტ აღისფერ თავსაკრავად, წვერ-სულვაში დაგველული მოცქრიალ დალაღ-კავად.

და... გივჩაგინი შვილი მშობელს სახეგომ თავსართავეებს, შენ დღიდან შინა-მხეველად ეტლარავინ დავაკეცბს...
კიკია-ფშაველი.

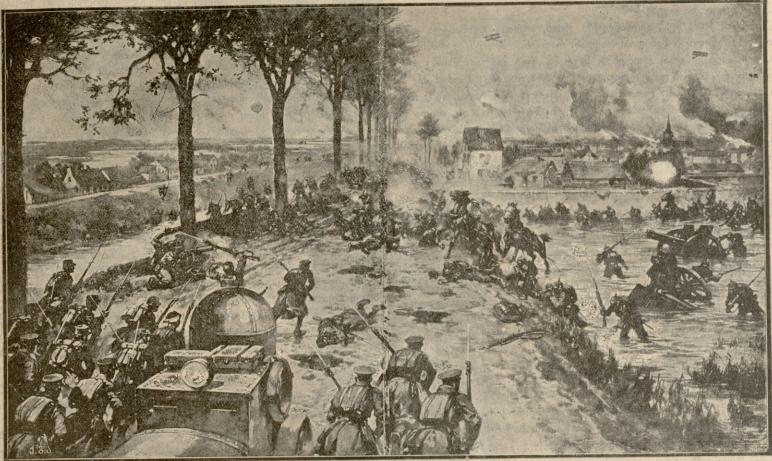

უნტერ. აფიც. მოხე ქარკია
ვაძე
(ჭრილობებისაგან გარდაიცვალა)

ბეხარიონ კვაძაძე
(დაპირილია)

ბ რ კ მ ლ ა ფ ლ ა ნ დ რ ი ა შ ი

მოკავშირეებმა სამხრეთ-დასავლეთ ბელგიაში მდ. იზერის ჯებირები დასაღეს და წყალი გაღმოუშვეს. სურათი წარმოადგენს გერმანელების არტილერიას, რომელსაც მონაწილე გაღმობუნებულმა წყალმა მათზე იერიშით მიიღან ჯავშნაინი ავტომობილით მოსულნი მოკავშირეთა რაზმები.

- არ ინდობენო?
- სულ ხიშტი წვეროზე თამაშებენო.
- ეგ კი ცერაფიო სასიამოვნოა, შენ არ მომიკვდე!
- განსაკუთრებით აღსასული დღებრიტობიო.
- არ სცხებნობა ზაქე.
- ოოო, სინისოც კი ვაწყვეტიათ! დახვეტიეთ რას გა-
შობრჩებია; თაღლის გულა ხომ არა ვარ, ხიშტი ჰქონან და გამო-
ტონის!
- მათს მთავარსადღას, თურმე, ბრძანება გაუცია:
ტყვე თვალთ არ დამანახეთო!
- მე კი სხვაგვარად მეგონა-და—თმიდოლ დაიწყო ზიგფრიდ-
მა—ვექობრძის; დიუბრო მომხედავს და ტყვედ ჩაუვადლები-მეთქი;
წამიჯიანდენე საღმე შეუგულ საფრანგეთის მჭედრო სოფელში: კიი
სმა-ჭამა, ტკბილი ძაღლი და... ტანწუწუქტი დიქუზებლი... შესაძლო
იყო, სასიბოდაც გამომდარეოყავია... ლმერბათი, ურგო არ იზენ-
ბოდაა..

რაზმა ვახტანგის გულუბრეთა და ნელი ნახიჯით ვაიშლა ნაყანობში უშეკლ-უსმელი და უშლიო ჯარის-კაცნი ძლივს მიათრევე-
დნენ დამხიბებულ ფეხს, გზას კი დასასრული არ უჩნდა. კარგა ხნის
სიარულის შემდეგ ზარბაზნის გიბოლიც მისწყდა და ჩაკურბულ ვო-
გიუნების ქედზე ქურბულად ამონაგებლა მიღწეული მთავრე.

მატლ.
სეუკად მოიხმა რაზმის თვიდან.
მატლ, ჰალტ!

როგორცად გაიმეორეს სუბალტერნებმა მეთაურის ბრძანება,
რაზმი ერთხანად შეფერხებულ მდინარესავით შესქელდა, შე-
ტორბანდა; მერე იქით-აქეთ შეიხია და შესდგა.

წინ, მთავრის მტრთაღი შექით ოდნავ განათებულს ჰორიზონ-
ტზე, შავად გაწოლილიყო ვოჯებების მთავრებლი, ბუნჯეი ათას-
გვარ მათცხისა და მთულოდხლითისა; მარცხით, ჩივცხართი და-
წარუღეს კალაოტნი, მხელით სლიდაც მათს კარგა მოზრდილი
აღინარე, რომლის გარდაც, სსაფლავის მიწასავით აბურთულს გო-
ლაქებზე, ნაილად მოსჩანდა ხშირი ნაძვარის, ხოლო მარჯვით, სა-
ნამ თვალ გასწვდებლია, ვაშლიყო ნაყანობი ვაკე.

როდესაც ჯარი შესდგა, ნაძვარის პირს, ფერადობზე გამონან
ტენისოსანია პატარა ჯგუფი. სიჭრუბილითა და დაცვირებებით დაპ-
ყავ იგი მდინარის ხორხანდ სანაპირს, გამოელო ფრინ და პირდა-
პირ ჯარის უფროსის მიამურა, რომელიც ხევის პირს იდგა თვისი
შტაბით. ეს იყო მვერცხეთა რაზმი.

კობა ვანისბერი შორიდანეე მისალმა უფროსი და სიჩქარით
გადასცა ნახლ-გაგებელი, თან ხელით რაღასი ანიშნებდა. ოღენ-

რალა გულდასმით მოისმინა ნაამბობი, მერე შეატრიალა ცხენი და
აღიუტანტეს მიუბრუნდა, რომელიც უკვე გამოკომპილი იდგა მის წინ.

- რა ამბავია?
- გისმა ჯარის-კაცთა შორის.
- მხეჩრაინი დაბრუნდენი.
- რალაც ხიფთხია!
- არა, დასასწებლად შეგეაკენს.
- რაო?
- მტერი გამონდაო.
- მტერი კი არა, ხიდი ყოფილა აყრილი.
- გარს გვერტყვიანო?
- თვის წვაგწუდითო..
- ჩურჩილით ისმობა აქეთ-იქიდან.
- არტორიაა წინ!
- დაიქუხა აზოვანმა აღიუტანტმა.

ჯარი შუა ვიყო, გზა მისცა ლითონის ვეშაპებს, რომელთა
მწირი ტუნთათვის ტყავის საცო დაიდვით და ჰაბრა-გასაღებიც
გულმოდინედ შეიფუთხათ სიწმის დასაცავად.

ბატარია მიიმე ორგეით წინმდებარე გორაკებს შეუდგა. მას
მიუბრუნდა საპრთო რაზმი და გზას უცვლევდა. წინას ყველა და ყვე-
ლაფერი ამოკარგავდა: ჭეივითა და ცხენისასთია ნაწილის უფროსები
შესთფერ განკარგულებს იძლიოდნენ, რომელიც სრული სისწორითა
და წესით სრულდებოდა ხელკეითთა მიერ, რამდენიმე ხნის შემდეგ
ბატარია უკვე პოზიციებზე იდგა სრულიად განაშლდებოლი სიცილი-
ნის მისავლენად. ჭეივთა ჯარს უკან დაახიგენს და, ბატარი-
ნებდა დაყოფილი, გორაკების ქალღმის შეაკარეს, ცხენისასთია ეს-
კიდრებით კი მდინარეს გადვიდა და ნაძვარში ჩასაფრა.

მკვდრულმა სიწმემე მოიკცა მთელი მიდამო.

შედიან...
ოიგე გულზე დაბოქლი, სდგას რენე; თოფი გულზე მიუერ-
დნია; ხელები ჯვარდინად დაუქცია და არ ინძევეა, თითქოს
ლოცვად სდგას. თვალს არ აშორებს ვოჯებების ფერდობებს, საი-
დანაც მტრის ჯარი უნდა გამოჩნდეს.

მტრის ჯარის—ფიქრობს იგი და გულში ეცინება—მ... ლო-
რენელი ფრანგთა წინააღმდეგ, ძმა-ძმის მტრისი ასეთია უკუღმარ-
თობის კარნახი... ის, ვინც ვოჯებების გაღმა სცხობრობს, მტრითა
გაღმობოლებისა.. განა ასე არ ასწავლდნენ მას მთელ მის სიყოფი-
ლებში? ასევე არ განუშეორეს მას, უფრო დაიგნებოთ, უფრო მტე-
ცედ, როდესაც თოფი მისცხ ხელში და მტრის წინააღმდეგ და-
ხეიდრეს?.. ეს მტრებნი ხოა იგივე ლორენელებია, მისი სისხლი და
ხორცი, მგზობლები, ნაცნობ-მგობრები.. ეს მიწეც ხომ იგივე ლო-
რენია, მამა-პაპათა ძვირფასი საწყურე და წინაპართა წმინდა სავა-

სურათი

ენი?.. მამ, ვის უნდა ებრძოდოს იგი?.. ვისგან უნდა დაიკვას ეს შრომატოვარი კეთილ?..

- კახური და იმერია...
- თეოც და შოვალბა...

მა, მა, მამა მე... გერმანელი? დიხ, დიხ, გერმანელი უნდა იყო, რადგან თეოც მიმიღია რადგან, მარამ... ჰო, ეს გერმანია... ანა, გერმანია კი არა, ლორენია, რადგან... რაი მაგრამ მანქანა გერმანიაა ერთიკ არის და მეორეც, არც ერთია და არც მეორეც! მა, მა! იყო და არა იყო რა... ლორენია? დიხაც რომ ლორენია! მა, რის-თვისაა იქ, ვიგუზების აქობროლი ქვლტა, ჩაყლიტებული თვიონია და ზავის უკუტეობელი სვეტებზე რისთვისაც ვისთვისაც აღუმართავი იგი-ნი თუ აქვს და იქვე ლორენია, ერთი და იგივე მანქანაა... იმისთვის, რომ... იქით საფრანგეთია, საფრანგეთში კი ლორენი, ხოლო ლორენია...
ოჰ, ღმერთო ჩემო, რას ელიან, ვის უტყვიან? ან ასე რად და-სურებინა შეყვანა?..

— იმით, რომ... აქეთ გერმანია, იქით კი ლორენი, ხოლო ლორენი არის ერთი მუდროი ფრმა, სადაც... სადაც...
— სახლების სვეტთან სდგას თვალცრემლიანი ვაჟიკი და სურს ათუ, რენსენა, გადმოვიდეს... მაგრამ ვერ შეიძლება, რადგან იმ სვეტს აქეთ ამართებული ვაშლის-კაცი იცავს. ოჰ, რა სასტიკად გათიყვინებ იგი! წარბსაც არ იხრის ქალის ტრიალზე... მიდის და მიდის. ერთ-გულად დასაჯაოებს აპრეცებულ სვეტს. ოა, რა უფლო რამ არის! ანა რა დარწმუნება, რომ უწყინარი არსება ნება დათავის სახლების გადმოსვლას?.. მოსთქვამს საზარლო ვანტეტი... ორივე ხელი გამო-უწვლია და სახსება, ეწუღარება... ნუ თუ მას არ ესმის, არ შეუძ-ლიან ფრალი ნატერა აფსრულია: სტაკოს ხელი და გულში ჩაიკ-ვას თვისი ძვირფასი, ერთი თვის უნაზავი ვანტეტი? არ შეუძლიან. არ შეუძლიან, რადგან იქ სვეტია დამართული: იქით საფრანგეთია, აქეთ კი—გერმანია... მეტი ვერ აღმართა ის საწინელი სვეტი, ვინ დააშორა იგი ერთმანეთს, რენე და ვანტეტი?..

- ანეტ, ვანტე!..

— უუკრად წამოიძახა და გამოერკვა.
— მიმოიხედა. კლდიდან ჩამოგორბულს ქვას ზურგიით მიყრდნო-ბოიდან ზოგრილი და ბავარიელი და იცინებდნენ. ცხადი იყო, მას დასცინობდნენ.

- ნუ თუ ჩამოვლიმა!

— გაიფიქრა მან და წამოვდა.
— რენე-ჯან, ერთი ამისტინი, გაიყვავა: რა განსხვავებაა მიჯ-ნურობასა და წამოვლით ტაქტიკის შორის?
— რენე მეწყრალი თვალს შეაღწია ხუმრას.

- დაესწინ—ჩაერთა ბავარიელი—ვერ ხედავ, გულზე ძალი უღბია?

— იყო, ზოგრილი—ველარ მოითინება მან—ღმერთს გეფიცები, გულწრფელად მებრალბები!

- ოჰო, ვითომ რატომია, ჩემო თვალის ჩინო?
- იმით, რომ შენი ხუმრობა გულს აღარ ხედავ.
- მეტი?
- მეტი ისა, რომ სჯობს ვაჩუქდე.
- ჩემო კეთილო, ჩემო კარგო რენე, რად მართებე უკანას-კნელ სიამეს—ზოგრილი და ვაჩუქდე? მაგრამ კოტაც მოიცა და, ვინ იცის, იქნებ გე ნატერაც ავიხილეს... ხომ იყო, როგორი მსრო-ლიანი არიან ი წყურელი, ნიხებე-ტომარა ზუგები.
- მხოლოდ ცუდლუტს ემინიან კი ცდილობდა!

— ო, არა, ჩემო ფლოსოფოსო, კი არ შემინიან, მაგრამ რა ექნა, აღმანი ვარ, ცოდვანი ბოროტ მახსია და ე სამივე გულს ე-ქატივებ ხუმრობით. ღმერთმა, არც შენ ინატრებდი ფრანგის ტყე-ვის თუ იგი შენს ნებაზე დახუბუნდა!
— რენეს დამუხრბულს გულში უნებური სიბრალული აღიძრა ამ გულწრფელი არსებისადმი, რომელიც ქორსა თუ ლხინი მუდამ უნდაღლიყო იყო, როგორც ბავშვი, და ინანა თვისი უქმები სიტყვე-ნი. პირი იბრუნა და ისევ ფრთაშია ბურჭის მიეცა.

— მთავრის სითორე შეეპარა. შორი მიზეზიდან დაძრულმა გრილ-მა სიომ ხეებში ჩარკა თხელი ნილის ნახევრები. უფი ნამით გა-ფერილი მაქერი ზღავსავით გადაისარკა და ერთი-ორად გააღრმავა ცის მოკესანებელი გუმბათი. ჩამოქოლი სახიფათოთი დროსკოლი, ახალგაზდა ნახევარი ოდნავი ტორქანინი შერბა და სიხარულის ეტურბულით გადაეხსნა მკერტი მაცოცხლებელ ნიაფს—ან კი რა იცოდა თუ საყურად, მუდროი უღებში სიცივლის საწინელ არბილის მალავდა! ჰალელებე, ნაყანობიდან ისარგით წამოიჭრა ფხიზელი ტროლია და ფრთაშებთორვით ვერცხლის წყრიალა მამიები დაფრ-ქვია მიყურებულ გარემოს. საღლი, შორიულ სოფლიდან მჭრალად მოისმა მამის განმორბეული კვილი. განათიანა მოატახა.
— რა შეწყვიტება!

— ალტაკები წამოიძახა და ფიქრებულმა რენემ და უნებური ჩეჩენებით თვალწინ წამოაუფდა საყურადი კარიმდამო. რადენჯერეც მებრალბია იგი იქ ასეთ სისხამს, ვერცხლის დილას! აი ზღავსავით ალბრჯებულ ენებას და რიგისკი სუნებით ამბინიებული ყანები, რომელთა შორის მყდროდ სთვლებს შრომატოვრი პატარა სახლა... მამას ისევ სინძას, რადგან მერღ მობუცია; დღა საშარლოტოა დასუსტებს, დიღის ყავას ანაზღა. ელტის კი უშეუვლებელი ქობია იგი მოვლავს ფერღელა—ძობისთვის და სწავლის: თქვინით ჩამს—დის მსვერ რე ვარდისფერ კისნებს, რომელიც შროის თვლით შესტკვლის ბუცხა ხმო; იქვე უკდარებით დიხზორება ნამძინარევი კატა, ხან ელტის ვაფსება გინჯოა კულს, ხან ძობის ფესს: კატა რამ სალოად მითავაზინო... მარჯვე ქალი ელტა—მოვლს ოჯახს იგი აწყობავს, მჭარავთ ანგელოზებით ევლება თავს მიტულ შრომ-ლებს... დღე ხელსაქმებს და რალესა გაურკვევლად პეტრეტებს. ასე იცის ხოლმე: მუშობს და თან თავისთვის ლოცულობს. კომსე წყურე აღმინიან... მამას კი სინძას; სანამ სენ-მარტინის მოსვტე ექვსჯერ არ დაჯერას საათი, მანამღ სინძას. ვაიცილებს თუ არა, მამხმე მიწაულებენ კათხი სწავლებას ვაჟს, დაუღებს და ისევ და-ინინებს კოტა ხნით. მეტი აღდება, ჩაიკვამს კოტეპამღ მგვარა ბა-ლიას, დაიხურავს გარბაბილითა წიოლე ქულს, რომელიც მოწევა სამიც და ათინი, სანინელი წლებსა, გამოვა შოვლევი, სადაც უტეულად სდგას მამაშაპური დიდი საყარბო და, ცტობის წყე-როზე სათვალე დადებენ, დიღვანდ საღამომღ კითხულობს თავის საყარულ პეტე ურნას... კითხულობს და თანაც ვაჭარა თავს აქანალებს: აღარფერი ხეცრა ახალთაობის... თუცა სასოს მინც არ იყვეს და მტკიცე სხიო იყვის ხოლმე: „ტუელია... გალორი მამაში კვლად იყავლებს“!..

- გმირ, რა...

— გაისმა საღლი შორს. უუკრად შეერთა. ყურები სცქვიტა. ზმა-ნება ვაჭარა. მიმოიხედა: ბატარეის ვაჭარში კანინიერები ფს-ფსტებდნენ.

- ერთი, ორი... სამი...
- მოსსმა იქიდან.
- უუასტებენ.

— ვაიცილ მან გულში და უნებურად გააფრეოლა, ზარბანტებმა პირი ჰქნეს, გახურებულმა ლითინმა ერთხამად შეარკა ვაჭარებულმა მიდამო და ზოლით გაჭვინდა იქ, სადაც მტკოქმ ევლეკებოდა. ჩასაფრებულ ვაჭარ შერბა, ვით ჰარიშხლის მომლოდინე ტყე.

- დაიწყო?
- კითხულობს ბავარიელი, რომელსაც ჯერი არ განუტლია ომის ცეცხლი და, შობის თუ გამოურკვევლობის გამო, უცნაურად იკრუნ-ჩხება.
- ეტყობა!
- ამბობს რენე.
- ნეტავ, მაღარი მინც კვევებოდე—საცოდავი ხმით წა-მოიკნალა ზოგრიდამა—ჩემს მეტელში თითქოს შრანებლებს სედება. რენემ ზურგიდან პარკი მოიხსნა, ამოიღო ქაღალდში გულმოდ-გინვე გახეველი მჭების ნაქერი და ხნაიღს პატარა ნატეხი დაქა-ურეოდა.

— ზოგრიდამა მუხლზე წამოიხიქა, ორივე ხელი აღაპურა და და-ლადით წარმოსთქვა:

- ოა, უბედური ზოგრიდის შეწყვლებისთვის, უზენაესმა! ნუ მოგაკლავს უხეი სიტყვი, ყოველ წმინდ იყოს შენი მფარველი ბრძოლის კარ-ცეცხლის, ხოლო თუ განებდა თვისი არ მოიშოვოს და ცოდვლ ხორცს გაეკაროს, წმინდა პეტრემ ნუ მოგაკლავს ცოდა-ვანი შენნი სამთიხის პარს მისკლბებს!
- რენეს უნებურად გაიცილა.
- იყო, ზოგრიდ, უროგო ხუცესი არ იქნებოდი, ნებია-შენის ჩრევეს რომ გააკოვლიდი და პასტორად შემდეგარევი!
- ეს, ჩემო მშენიერო, ვან არ იციქ? მაგრამ სულ ე წყურ-ელი ხორცის ბრალის: არ იქნე, დღე ვავაცხებ მისი ნდომანი.
- ანა, ახლა რის მანქინი ხარ—დაშეპტა ბავარიელმა—არც მათ ხარ, არც ნინამ!
- თუ ღმერთმა იპირიანა და ამცაღ ი წყურელების ტყეია, იქ-ნებ სანაშენილ მინც გამოვფეცე..

(დასასრული იქნება)

ა. ჭუმბაძე

